

©Satu Mattila ja Jenny West
Terveysalan ammattilaisten pätevytysemispolku -projekti (TEAP)
Bioanalyttikoiden pätevytysemispolku
Metropolia Ammattikorkeakoulu

Suomea bioanalyttikoille: Imperatiivi ja konditionaali asiakastilanteissa

Kun työskentelet laboratoriossa, ohjaat asiakasta monissa tilanteissa. Esimerkiksi:

- asiakas valmistautuu näytteenottoon,
- asiakas tuo virtsanäytteen kotoa,
- kerrot, mistä saa tulokset.

Näissä tilanteissa voit käyttää **imperatiivimuotoa** eli käskyä. Se on lyhyt ja selkeä:

- "Täytä lomake."
- "Pese kädet ennen näytteenottoa."
- "Tuo näyte huomenna kello 9 mennessä."

Joskus taas haluat olla kohteliaampi, varsinkin kun asiakas on epävarma. Silloin voit käyttää **konditionaalia**:

- "Voisitko täyttää tämän lomakkeen?"
- "Toisitko näytteen aamulla ennen kymmentä?"
- "Jos voit, ole hyvä ja pese kädet ensin."

Imperatiivi = selkeä toiminta
Konditionaali = kohtelias pyyntö

Molemmat ovat tärkeitä työssäsi!

Miten imperatiivi muodostetaan?

Imperatiivia käytetään vain sinä- ja te-muodoissa.

Yksikön 2. persoona

Mene ulos!

Saadaan yksikön 1. persoonan vartalosta.

Minä luen	lue-n	Lue!	verbityyppi 1
Minä laulan	laula-n	Laula!	-"
Minä juon	juo-n	Juo!	verbityyppi 2
Minä hymyilen	hymyile-n	Hymyile!	verbityyppi 3
Minä siivoan	siivoa-n	Siivoa!	verbityyppi 4
Minä punnitsen	punnitse-n	Punnitse!	verbityyppi 5

Negatiivinen muoto: Älä + imperatiivi

Älä syö! Älä mene! Älä tee noin!

Monikon 2. persoona

Tulkaa tänne!

Perusmuodon vartalo + -kaa / -kää (vokaaliharmonian mukaan)

Istua	istu-	Istukaa!
Juoda	juo-	Juokaa!
Nousta	nous-	Nouskaa!

Negatiivinen muoto: Älkää + perusmuodon vartalo + -ko/-kö
Älkää auttako! Älkää panko!

Esimerkkejä:

- Kuunnelkaa minua!
- Älkää menkö sinne!
- Olkaa kiltisti!
- Älkää tehkö tyhmyyksiä!
- Auttakaa isää!
- Älkää uskoko, mitä hän sanoo!

Miten konditionaali muodostetaan?

Konditionaalinn tunnus on **-ISI-** ja se liitetään monikon 3. persoonan vartaloon.

Verbityyppi 1, 3, 4, 5

he laulavat	laula-	laula+isi+n laula+isi+t laula+isi	laula+isi+mme laula+isi+tte laula+isi+vat
he tietävät	tietä-	tietäisin	tietäisimme
he sanovat	sano-	sanoisin	sanoisimme
he haluavat	halua-	haluaisin	haluaisimme

Kun vartalon lopussa on **e**, se katoaa

he lukevat	luke-	luk+isi+n lukisit lukisi	luk+isi+mme lukisitte lukisivat
he tulevat	tule-	tulisin	tulisimme
he tarvitsevat	tarvitse-	tarvitsisin	tarvitsisimme

Kun vartalon lopussa on **i**, se katoaa

he oppivat	oppi-	opp+isi+n	oppi+isi+mme
oppisit	oppisitte		
oppisi	oppisivat		

Verbityyppi 2

Kun sanassa on kaksi vokaalia, ensimmäinen vokaali katoaa.

he saavat	saa-	sa+isi+n saisit saisi toinen a häviää	sa+isi+mme saisitte saisivat
he juovat	juo-	joisin (u häviää)	joisimme
he syövät	syö-	söisin (y häviää)	söisimme
he vievät	vie-	veisin (i häviää)	veisimme

Negatiivinen konditionaali

soittaisin	soittaisi-
en soittaisi	emme soittaisi
et soittaisi	ette soittaisi
ei soittaisi	eivät soittaisi

Esimerkkejä:

- Matkustaisin ulkomaille, jos minulla olisi rahaa.
- Ottaisitko kupin kahvia?
- En tiedä, mitä minä tekisin.
- Ostaisinko pyörän vai auton.
- Voi kun meillä olisi tarpeeksi rahaa.

Materiaali on tuotettu Terveysalan ammattilaisten pätevytympolku -projektin (TEAP) sairaanhoitajan pätevytympolkuissa. Projekti toteutettiin ajalla 6/2022-31/2025. Projektia rahoitti Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA).